

Utarbeidet av
Amund Johnsrud/Sigrun Pettersborg

Til:

Kopi:

Prioriterte saker for Norges Bondelag 2022-2023

Organisasjonens prioriterte saker er de sakene vi setter inn en ekstra innsats på i perioden fram til årsmøte i 2023, i tillegg til at vi har løpende drift i tråd med årshjulet i organisasjonen og håndterer relevante saker som dukker opp. De prioriterte sakene tar utgangspunkt i NPP eller andre strategier og vedtak, men ikke alle punkter fra NPP blir prioritert dette arbeidsåret. Siden vi nå er midtveis i NPP-perioden skal det utarbeides en statusoppdatering i løpet av høsten. Årsmøtet og jordbruksavtalen som nå er behandla i Stortinget legger også føringer for hva vi må prioritere i året som kommer.

Sammenligna med situasjonen for et år siden da Stortingsvalget sto som en milepæl, er utfordringen nå i større grad å finne løsninger både praktisk og politisk for å få gjennomført de endringene Hurdalserklæringa har lagt til rette for. **I fjor fikk vi gjennomslag, men nå må vi gjennomføre.** Partiene skal gjennom vinteren snekre program for kommunevalgkampen, og verdenssituasjonen har åpna for nye problemstillinger i disse diskusjonene som vi og må ta: EU/EØS, selvforsyning/matberedskap – hva er våre løsninger? Dessuten skal det meisles ut mye ny politikk på vårt felt, og feltet spriker jf innstilling fra næringskomiteen. Hele organisasjonen må i målretta arbeid for å sikre et inntektsmål på nivå, en opptrappingsplan for hele landbruket, ei dyrevelferdsmelding som tar matproduksjon på alvor og ikke minst berede grunnen for neste år jordbruksoppgjør.

Årsmøtet la noen klare føringer for Norges Bondelag prioriteringer framover ved å be om at det det blir utført flere konkrete oppdrag det kommende arbeidsåret. Det samme gjelder årets jordbruksforhandlinger som resulterte i at det skal nedsettes flere partssammensatte arbeidsgrupper som skal jobbe fram mot neste års jordbruksoppgjør og flere utredninger. Både årsmøtets vedtak og oppfølgingen av jordbruksforhandlingene må prioriteres høyt og vil binde opp ressurser og arbeidstid i organisasjonen.

Styret skal endelig behandle de prioriterte sakene på styremøtet i august, men allerede nå bør styret diskutere og peke ut hvilke områder som skal ha særlig fokus det neste arbeidsåret. Når det gjelder hvordan og hvor mye EU-spørsmålet skal prioriteres det kommende arbeidsåret, vil vi komme nærmere tilbake til det i august. Det er derfor ikke nevnt i tabellen.

Det aller viktigste i dette styremøtet er derfor at styret vurderer hvilke tema som vil prege arbeidet og bør prioriteres det neste året innafor:

- næringspolitikk, marked, areal og bærekraft (kap 1)
- organisasjonsarbeid (kap. 2)
- kommunikasjon (kap. 3)
- medlemservice/hverdagsbondelaget (kap. 4)

Fram til august vil sekretariatet jobbe videre for å lage enda mer målbare mål. I dette notatet presenteres derfor de utfordringene og sakene det kan være naturlig å ta utgangspunkt i for de prioriterte sakene for organisasjonen det kommende året. Sekretariatet har også utfyllende planer og strategier under ulike tema og mål som ikke alle omtales her.

Norges Bondelags prioriterte saker er grunnlaget for fylkes- og lokallagas arbeidsplaner og prioriterte saker.

Prioriterte saker:

1 Offensiv næringspolitikk

Marked, verdiskaping og økonomiske vilkår

Økt verdiskaping i landbruket og økte inntektsmuligheter for våre medlemmer er alltid en prioritert sak. I tillegg til å få vedtatt inntektsmål og opptrappingsplan er det i løpet av dette året viktig å komme med våre løsninger for økt selvforsyning. Dette er og tråd med næringspolitisk program, der økt norskandel og et størst mulig marked for norske landbruksvarer er sentrale mål.

Mål	Prioriterte tiltak i perioden	Kilde
Styrka økonomi og økte inntektsmuligheter for landbruket for å tette inntektsgapet.	Jobbe for politisk vedtatt inntektsmål på nivå.	Årsmøtesak NPP
	Følge opp NOU fra inntektsutvalget.	Årsmøtesak
	Prosjekt inntektsløft legger fram vårt innspill til opptrappingsplan inn mot politisk prosess.	Prosjekt inntektsløft
	Følge opp arbeidet til skattekommisjonen for å ivareta landbrukets interesser.	
Norskandelen i mat og fôr skal økes i alle produksjoner med mål om økt selvforsyning.	Stimulere til mer og bedre grovfôr, mer proteinvekster og økt proteininnhold i gras og fôrkorn. Vurdere mye virkemidler.	NPP
	Prioritere forskning/utviklings og innovasjonsmidler til sortsutvikling, nye fôrråvarer og ny teknologi	NPP
	Gi innspill til myndighetenes arbeid med nye kostråd som fremmer forbruk av sunn og bærekraftig norsk mat	Bærekraftstrategi
Styrke importvernet	Følge opp slik at prosenttoll innføres på sentrale varer fra 1.1.2023. Videre trykk for løsninger for alle aktuelle varer.	NPP
Styrke bondens posisjon i verdikjeden for mat.	Følge opp Stortingets vedtak for å bedre konkurransen i dagligvarehandelen med spesielt fokus på distribusjon og EMV.	NPP
	Jobbe for krav om opprinnelsesmerking, og øke bevisstheten rundt opprinnelse i storhusholdningsmarkedet.	NPP
	Gjennom arbeid i referansegruppe høsten 2022 jobbe for å fase ut eller flytte de konkurransefremmende tiltakene ut av PU-ordningen.	NPP
Øke verdiskaping over hele landet.	Etablere ei intern arbeidsgruppe som følger programarbeidet for Nord-Norgesatsingen vedtatt i årets jordbruksforhandlinger, slik at dette får praktisk nytte for bonden og landbruksnæringa i nord sikres medbestemmelse.	NPP, JBA
	Gi innspill til gjennomgang av status for veterinærdekningen og følge opp for bedre veterinærdekning og annen nødvendig	NPP

	infrastruktur for matproduksjon over hele landet.	
--	---	--

Areal – landbruket skal bruke hele landet

Arealbruk og et landbruk over hele landet er avhengig av et størst mulig marked for norske landbruksvarer, samtidig må verktøyene for geografisk fordeling av produksjonen vedlikeholdes. Vi jobber for rammebetingelser som gir framtidstro og utvikling hos små og mellomstore bruk over hele landet. For å ivareta et landbruk over hele landet må politikken tilpasses landet for å sikre bruk av jord- og beiteressursene, variasjon av bruksstruktur og geografisk produksjonsfordeling. Beite på inn- og utmark er en stor andel av arealressursene for husdyrproduksjonen i Norge, men utfordres i mange områder av rovdyr og alternativ arealbruk som hyttebygging og friluftsliv.

Mål	Prioriterte tiltak i perioden	Kilde
Sikre landbruk over hele landet og en variert bruksstruktur.	Gjennom den partssammensatte arbeidsgruppa som vurderer struktur differensiering og tak på tilskudd bidra til konkrete, gjennomførbare forslag for tak og trappetrinn i alle produksjoner. Forankre arbeidet i hele organisasjonen, f.eks. gjennom referansegruppe.	NPP, JBA
	Gjennom den partssammensatte arbeidsgruppe som skal gjennomgå kvoteordningen for melk bidra til konkrete og gjennomførbare forslag for å ta vare på kvoteordningen samtidig som organisasjonens mål om høyere andel eid kvote reduserte kostnader kan oppnås. Forankre arbeidet i hele organisasjonen, f.eks. gjennom referansegruppe.	Styresak kvoteleie, JBA
	Forberede arbeidet med soneinndeling og innhente et kunnskapsgrunnlag for en mulig gjennomgang ved neste runde av NPP. Forankre arbeidet i hele organisasjonen, f.eks. gjennom referansegruppe.	Årsmøtesak 2022
Rovviltpolitikken og –forvaltningen må sikre beiting og bærekraftig utnyttelse av inn- og utmarka, både utenfor og innenfor rovdyrsonene. Som et minimum må Stortingets rovviltforlik følges opp av forvaltningen.	Bestandsestimater må kvalitetssikres slik at de stemmer over ens med den faktiske størrelsen til rovdyrbestandene.	NPP
	Redusere jervebestanden ned til stortingets bestandsmål. Øke kompetansen motivere jegere med vederlag for felling. Statens naturoppsyn må ha som oppdrag å felle jerv i lisensjakta.	NPP
Øke planteproduksjonen og produksjonen av proteiner.	Helhetlig korn- og proteinstrategi behandles i styret i august.	NPP
Eiendomsregelverket må styrkes for å sikre lokalt eierskap og bruk av arealressursene.	Landbruks- og matdepartementet gjennomgår nå konsesjonsloven og jordloven. Vi påvirker for bl.a å få bedre priskontroll og hindre ytterligere A/S- ifisering. Målet er å styrke den sjøleiede	NPP

	bonden og familiejordbruket.	
Jordvernet må styrkes.	Gi innspill til og følge opp ny strategi for jordvern. Bedre lovmessig vern av matjord, jf vårt lovforslag og innføring av krav om nydyrking ved nedbygging.	NPP

Et bærekraftig landbruk

Bærekraft er et nøkkelbegrep for nytt næringspolitisk program, og dette er konkretisert gjennom Norges Bondelags bærekraftstrategi. Der er norsk matproduksjons bidrag til FNs bærekraftsmål definert, og det er satt en retning for hvordan norsk matproduksjon skal bli mer bærekraftig fram mot 2030. Gjennom Stortingsbehandling av representantforslag innen dyrevelferd er arbeidet med ei helhetlig melding framskynda og blir et høyt prioritert arbeid.

Mål	Prioritert tiltak i perioden	Kilde
Bedre dyre- og plantehelse og dyrevelferd i norsk landbruk ytterligere.	Fullføre arbeidet med å lage og ta i bruk dyrevelferdsprogram i alle husdyrproduksjoner.	NPP
	Koordinere næringa i arbeidet med Stortingsmelding om dyrevelferd.	Innst. 130 S (2021-2022)
Øke norskandelen for økologiske produkter	Jobbe videre for å innføre et tallfestet mål for vekst økologisk produksjon, videreforedling og salg.	NPP og styrevedtak
Gode sosiale forhold og likestilling i landbruket.	Forbedre, tilpasse og styrke velferdsordningene, både utforming og tilgjengelighet. Samarbeide mer Arbeids- og velferdsdirektoratet/NAV om informasjonsmateriell og system for informasjon mot bønder om velferdsordningene.	NPP
Miljø	Jobbe for at landbruk og matproduksjon ivaretas ved tiltak for vannmiljø og reduksjon av utslipp, for eksempel gjennom Oslofjordplanen, og sikre kostnadsdekning for bonden.	JBA 2022
Innfri klimaavtalen og gjennomføre klimaplanen.	Belønne de som tar i bruk klimakalkulatoren og -rådgiving for å redusere utslipp fra egen gård. Oppnå 6000 brukere innen sommeren 2023. Forankre klimaarbeidet gjennom tilbud til og aktivitet i lokallaga.	NPP, Klimaplan
	Forberede og revidere klimaplan med bakgrunn i nytt faglig kunnskapsgrunnlag.	Klimaplan
	Jobbe for at Bionova blir et verktøy for landbrukets klimaplan og finansierer gjennomføring av klimatiltak på gårdsnivå.	Innspill statsbudsjett 2022
Energi	Vurdere hvordan landbrukets rolle som produsent av fornybar energi kan utvikles, både som risikoreduksjon på gårdsnivå og beredskap for samfunnet.	

2. Sterkere organisasjon

Etter pandemien har det vært viktig å kunne gjenoppta fysiske møter og aktivitet i alle ledd i organisasjonen. I kommende arbeidsår må vi fortsette å utnytte de muligheter digitale møter gir for effektiv informasjonsflyt, samtidig som vi bruker fysiske møteplasser for å bygge forståelse og samhold i organisasjonen.

Velfungerende lokallag er helt avgjørende for at Norges Bondelag skal fungere optimalt på alle nivå. Lokallagsarbeidet har ikke fungert godt nok under koronaen. Prosjektet «Vi bygger Bondelaget» har det siste halve året vært integrert i det ordinære organisasjonsarbeidet. Dette arbeidet prioriteres kommende arbeidsår.

Medlemsverving og medlemspleie er alltid en prioritert oppgave for Norges Bondelag. Det er et mål at medlemmene i kommende arbeidsår skal være mer fornøyde med medlemskapet sitt (jfr medlemsundersøkelsen). Det er også et mål å øke forståelsen for de demokratiske prosessene i Bondelaget og at medlemmene bruker medlemsdemokratiet aktivt.

Styret har fattet vedtak om å jobbe for fagbrev i landbruksutdanninga. Det ble stilt en rekke forutsetninger for innføringen, blant annet at voksenopplæringstilbudet må sikres. Det blir en prioritert arbeidsoppgave for Norges Bondelag å sikre at vi i overgangen til nytt utdanningsløp tar vare på bondens behov for utdanning. Overgangen må gjennomføres slik at vi ivaretar naturbruksskolene og deres kompetansemiljø.

Arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er et prioritert arbeidsområde i Norges Bondelag. Å sikre bondens helse, redusere ulykker og gjøre gården til et sikkert sted å bo og arbeide er vesentlig. I løpet av høsten ferdigstilles en HMS-strategi for landbruket.

Landbruket er en viktig del av Norges totalberedskap og er definert som en kritisk samfunnsfunksjon. Regjeringen har satt ned en totalforsvarskommisjon, hvor matvaresikkerhet er et viktig tema. Bonden og landbruket er også en ressurs ved kriser og uønskede hendelser. Norges Bondelag skal bistå når bonden er i krise. I løpet av høsten ferdigstilles en strategi for samfunnssikkerhet og beredskap.

Mål	Tiltak	Kilde
Styrke medlemsorganisasjonen	Opplæring av tillitsvalgte på alle nivåer prioriteres	OU-prosess
	Tettere kontakt mellom styret, fylkeslag og lokallag	
	Aktive lokallagsmidler brukes i større grad for å motivere lokallaga til aktivitet	Årsmøtevedtak
	Kontingentsystemet gjennomgås av administrativ gruppe/tillitsvalgt utvalg og legger fram forslag til forbedringer	Årsmøtevedtak
	Norges Bondelags lover og valgnemndsinstruks gjennomgås av tillitsvalgt utvalg. Etter høring legges forslag fram for årsmøtet 2023	Årsmøtevedtak
Flere medlemmer gjennom «Tørre å spørre»	Organisasjonsgraden øker fra 55 til 56%	Styrevedtak om vervemål for 2022
	Alle nye bønder skal bli kontaktet av sitt lokallag	
	Profesjonelle ververe verver	

	200 nye bruksmedlemmer	
	Deltakelse på Dyrsku'n og Agrovisjon for å synliggjøre NB og rekruttere 150 nye medlemmer	
Økt medlemstilfredshet	Responstiden skal ikke overskride 1 minutt. (Antall medlemshenvendelser pr telefon i 2021 var 3831. Responstid var i snitt: 0,33 minutt.)	Responsanalyse
	Responstiden på epost skal ikke overskride 24 timer. (Stadig flere henvendelser kommer pr. e-post.)	
	Medlemsundersøkelsen i 2023 skal øke tilfredsheten til 78% (2021-nivå). (Medlemsundersøkelse gjennomføres årlig. Andelen som er tilfreds eller svært tilfreds med medlemskapet var 71% i 2022, 78% i 2021 og 84% i 2019.)	Medlemsundersøkelsen
Overgang til fagbrev i landbruket	Norges Bondelag tar en aktiv rolle for å påvirke: - utforming av innholdet i ny læreplan - etablering av opplæringskontor og systemer for opplæring og kvalitetssikring av lærebedrifter - økonomiske forhold for lærlingebedriftene - videreføring av voksenagronomen - dialog med naturbruksskolene styrkes	Styrevedtak
Gården skal være en sikker arbeidsplass og et trygt sted å bo. Bondelaget skal styrke sitt arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap	Utarbeide egen strategi for HMS i landbruket	NPP
	Utarbeide egen strategi for samfunnsikkerhet og beredskap	NPP

3. Økt forståelse for landbruket

I det kommende arbeidsåret vil mye av kommunikasjonsarbeidet være rettet mot å bidra til oppmerksomhet, debatt og resultater innenfor landbrukspolitikken, som nytt inntektsmål, og struktur. Det blir viktig å vedlikeholde og styrke næringas posisjon innenfor beredskap og matsikkerhet, og øke støtten til våre mål og hovedkrav slik vi opplevde i jordbruksforhandlingene 2022.

Dyrevelferd peker seg ut som en viktig sak gitt Landbruk- og matdepartementet sitt arbeid med ny melding om dyrevelferd. Likeså vil synliggjøring av bærekraft (som dyrevelferd er en del av) være et område med økt betydning det kommende året.

I arbeidsåret skal det bli vedtatt og satt ut i livet en ny kommunikasjonsstrategi, for å øke samlet kommunikasjonstrykk i hele organisasjonen.

Kommunikasjon

Kommunikasjonsarbeidet skal både støtte opp om næringspolitiske prioriteringer for å bidra til å nå målene i næringspolitisk program, og skal bidra selvstendig for å oppmerksomhet og synlighet om aktuelle saker for Bondelaget.

Jobben er en integrert del av oppgaven med å øke forståelsen for og innsikten i landbruket, og måten maten blir produsert på. Aktuelle saksområdene er inkludert i tabellen nedenfor, som også omfatter virkemidler som aktivt mediearbeid og samarbeid med aktuelle alliansepartnere.

Mål	Prioriterte tiltak i perioden	Kilde
Rulle ut kommunikasjonsstrategien i organisasjonen	Ha digitale/fysiske kurs i strategisk og praktisk bruk av kommunikasjon (sosiale medier, medietrening og bruk av medier) for lokallag og fylkene.	Styrevedtak i sept
Støtte næringspolitisk prioritering av målet om nytt inntektsmål og opptrappingsplan	Bidra til nytt inntektsmål og økte inntektsmuligheter gjennom: -Løfte fram Bondelagets inntektskrav og -mål, og forslag til opptrappingsplan -Følge opp Inntektsutvalgets arbeid -Få fram hva landbruket bidrar med	Årsmøtevedtak NPP
Støtte sentrale næringspolitiske prioriteringer for å få gjennomslag for mål i næringspolitisk program om norskandel og marked	Øke norskandel i mat og fôr gjennom: - å vise fram muligheten for økt norskandel -å synliggjøre beredskap og tiltak for økt sjøforsyning -bidra til styrket importvern fra 1.1.2023 -Få fram tiltak for økt konkurranse i dagligvaremarkedet	NPP Marked, verdiskaping og økonomiske vilkår
Støtte næringspolitiske tiltak for å nå målet om ytterligere bedre dyrevelferd	-Koordinere arbeidet med politisk kontakt og kommunikasjon i næringa ifm melding om dyrevelferd -Synliggjøre dyrevelferdsprogram som viktig grep fra næringa og andre tiltak	NPP
Gi forbruker, politikere og samfunn større forståelse for og innsikt i landbruksproduksjon gjennom åpenhet, kunnskapsformidling og tilstedeværelse i debatter.	Kommunisere ærlig og åpent om bærekraften i norsk landbruk, med særlig vekt på hvordan dyra har det og måten maten blir produsert.	NPP Samfunnsoppdrag
	Ha et aktivt mediearbeid for redaksjonell synlighet, få saker på dagsorden og definere aktuelle saker i debatten. Gå sammen med aktuelle alliansepartnere om felles budskap og	

	tiltak.	
	Koordinere politisk arbeid på alle nivåer med felles budskap bl.a. ifm kommune- og fylkestingsvalget	
	Videreutvikle konseptene og øke oppslutningen om LandbruksPODDEN, live-sendinger, Bonde-TV og Åpen Gård.	

4. Hverdags-Bondelaget leverer

Hva vil prege arbeidet direkte mot medlemmene framover?

- Møte et stigende behov blant medlemmene for veiledning, bistand og støtte, i en tid med stadig større fokus på landbrukets driftsmetoder og konkurranse om arealene.
- Fortsette å utvikle og selge fysiske og digitale kurs til tilbydere av tjenester rettet mot landbruket, med særlig vekt på regnskapskontor og økonomirådgivere
- Digitale seminarer for kunnskapsbygging blant tillitsvalgte og medlemmer

Norges Bondelags har en svært viktig oppgave i å bistå medlemmer når de møter utfordringer i hverdagen knyttet til lovverk, forvaltning eller andre små og store hindringer for den enkeltes næringsutøvelse. Dette er viktig for å sikre medlemstilfredsheten. Med utgangspunkt i konkrete henvendelser bistår vi medlemmene både i enkeltsaker og gjennom oppfølging av regelverksutvikling. Vi har også en viktig pådriverrolle for å synliggjøre og få endret forhold som kan medvirke til å pålegge medlemmene våre yrkesforbud.

Mål	Prioriterte tiltak i perioden	Kilde
Gi god landbruksfaglig og juridisk veiledning til medlemmer og samarbeidspartnere i landbruket	Sette av ressurser til besvarelse av et økende antall medlemshenvendelser.	
Arbeide for bedre vilkår for landbruksnæringen.	Arbeide for endring av regelverk, avtaler med videre, når dette slår særlig uheldig ut for medlemmene, bl.a.: <ul style="list-style-type: none"> - Stanse grunnlovsværn av allemannsretten. - Hindre nye næringsforbud. 	
Kurse samarbeidsparter og medlemmer for å styrke og oppdatere kompetansen til bønder og støttefunksjoner.	Gjennomføre faste årlige kurs og utvikle nye kurs når behov oppstår.	